

Att använda teckenspråks- och dövblindtolk

Rätten till teckenspråks- och dövblindtolk uttrycks i flera lagar i Sverige, bland annat i förvaltningslagen § 8 och i Hälso- och sjukvårdslagen § 2. Sverige har också ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 9 om tillgänglighet tar konventionen upp rätten till teckenspråkstolkning.

I Sverige bekostas vardagstolkning av landstinget. Myndigheter, utbildningsanordnare och lärosäten har speciellt betalningsansvar. Arbetsgivare har även visst betalningsansvar, men grundläggande tolkning i arbetslivet ansvarar landstinget för.

Kort fakta om teckenspråkstolkning

- Utbildning till teckenspråks- och dövblindtolk finns på Stockholms universitet samt vid Fellingingsbro folkhögskola, Södertörns folkhögskola och Västanviks folkhögskola.
- Kammarkollegiet ansvarar för att auktorisera teckenspråkstolkare. En teckenspråkstolk behöver genomgå och vara godkänd på Kammarkollegiets kvalificerade yrkesprov för att bli auktoriserad tolk.
- Förutom teckenspråkstolkning och dövblindtolkning finns också skrivtolkning och TSS-tolkning. Skrivtolkning är tolkning från tal till text och TSS-tolkning är tecken som stöd till talet, det vill säga att tolken tecknar en del av orden i ett samtal på talat språk. Båda tolkmetoderna vänder sig oftast till personer med nedsatt hörsel som behöver stödtolkning till det som sägs på talat språk.

En likvärdig utbildning för alla

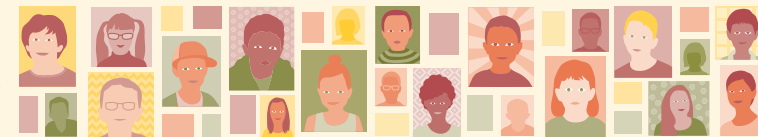
Hos Specialpedagogiska skolmyndigheten får du stöd när du skapar lärmiljöer som är utvecklande och tillgängliga för alla.

Vi erbjuder specialpedagogiskt stöd till förskolor och skolor i hela landet, svarar på frågor och erbjuder kurser och konferenser. Vi driver också flera specialskolor för olika målgrupper, fördelar statsbidrag och utvecklar läromedel.

Välkommen till Sveriges största kunskapsbank inom specialpedagogik.

ISBN ISBN 978-91-28-00872-3 (tryckt)
ISBN 978-91-28-00873-0 (pdf)

Best nr 00494

Bra att veta om teckenspråkstolkning

Vad gör en teckenspråks- och dövblindtolk?

En teckenspråkstolks uppgift är att möjliggöra kommunikation mellan svenskt teckenspråk och talad svenska. Tolkningen sker simultant, vilket är möjligt eftersom språken inte stör varandra som vid tolkning mellan två talade språk.

Teckenspråkstolkning kan användas i alla möjliga sammanhang, till exempel läkarbesök, arbetsplatsmöten, föreläsningar, studier, fritidsaktiviteter, föräldramöten, studiebesök och religiösa sammankomster.

De flesta teckenspråkstolkare idag har även kompetens inom dövblindtolkning. Dövblindtolkning kan ske på olika sätt beroende på hur personen med dövblindhet kommunicerar. Det kan vara visuellt anpassat teckenspråk, taktilt teckenspråk eller tydligt tal. Även ledsagning, syntolkning och användande av socialhaptiska signaler ingår.

Teckenspråkstolkning kan även ske på distans via bildtelefoni.net.

Hur fungerar det?

Alla teckenspråks- och dövblindtolkar har tystnadsplikt och följer tolketiska riktlinjer.

Teckenspråkstolkare arbetar ofta parvis när det är uppdrag som är längre än en timme. Tolkarna löser av varandra ungefär var 10-30 minuter, beroende på hur krävande tolkningen är.

Titta på den du kommunicerar med och använd ditt naturliga samtalstempo. Tolkaren säger till om någonting är oklart eller behöver upprepas. Tolkens arbete är att förmedla ert samtal med rätt intonation och känsla.

Fråga inte om tolkens åsikt eftersom tolken är opartisk och inte delaktig i samtalet.

Eftersom svenskt teckenspråk är ett visuellt språk ska den som använder talad svenska och teckenspråkstolken helst vara nära varandra. Den som avläser teckenspråkstolken kan på så sätt tydligt se vem som har ordet samt vilken känsla personen uttrycker.

Att tänka på inför och vid teckenspråks- och dövblindtolkning

Alla kan göra en tolkeställning. Det är viktigt att göra beställningen i så god tid som möjligt och, om det blir aktuellt, avboka. Det är viktigt att du ger så mycket information om tolkuppdraget som möjligt vid beställningen.

Inför ett möte eller en konferens är det speciellt bra att skicka så mycket material och information som möjligt till tolken, till exempel föreläsarnas presentationer. På så sätt kan tolken förbereda sig inför uppdraget, vilket leder till bättre kvalitet på tolkningen.

Teckenspråkstolkning i specialskolan

I den tvåspråkiga specialskolan används teckenspråkstolk exempelvis vid studiebesök, teaterföreläsningar, biobesök, gemensamma aktiviteter med andra klasser eller skolor, föreläsningar och i vissa fall i undervisningen.

I specialskolans läroplan (Lspec11) står det i kursplanen i svenskt teckenspråk att eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskap kring teckenspråkstolkning exempelvis vad gäller hur tolk används, vad tolkens uppgift är och vad tystnadsplikt innebär. I de högre årskurserna ska eleverna även resonera kring tolksituationens påverkan på samtalet.

På de flesta av våra tvåspråkiga specialskolor finns teckenspråkstolkare anställda.

Läs mer på webben

www.spsm.se

På www.mfd.se finns mer information om tolkning, vardagstolkning och olika tolkmetoder.

På www.horsellinjen.se finns information om olika tolkmetoder, betalningsansvar för tolk och fler exempel på situationer där du kan använda tolk.

